

Stosunek do związków partnerskich

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2024

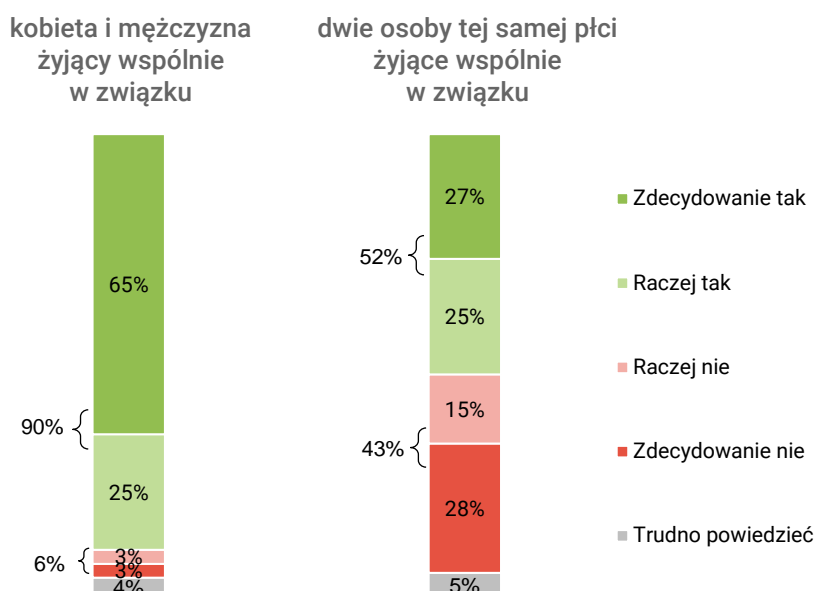
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Niedawno do wykazu prac legislacyjnych rządu trafiły założenia do projektu ustawy o związkach partnerskich, zgodnie z którymi rejestrowane związki partnerskie miałyby być dostępne dla par tej samej i różnej płci oraz gwarantować niektóre prawa przysługujące małżeństwom. W lipcowym sondażu¹ zapytaliśmy, co o możliwości zawierania takich formalnych związków sądzą Polacy, a także jakie prawa – według nich – powinny przysługiwać osobom będącym w takich związkach.

Stosunek do legalizacji związków partnerskich różni się w zależności od tego, czy miałyby to być związki osób tej samej czy różnej płci. Ogromna większość badanych (90% wobec zaledwie 6% będących przeciwnego zdania) aprobuje możliwość formalizowania związków partnerskich, które tworzą kobieta i mężczyzna. Mniej, bo nieco ponad połowa (52%) opowiada się za legalizacją takich związków dla par tej samej płci, natomiast ponad dwie piąte (43%) uważa, że nie powinno być takiej możliwości.

CBOS

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, możliwość zawierania formalnych związków partnerskich powinni (powinny) mieć:

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (411) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

– wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),

– wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,

– samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

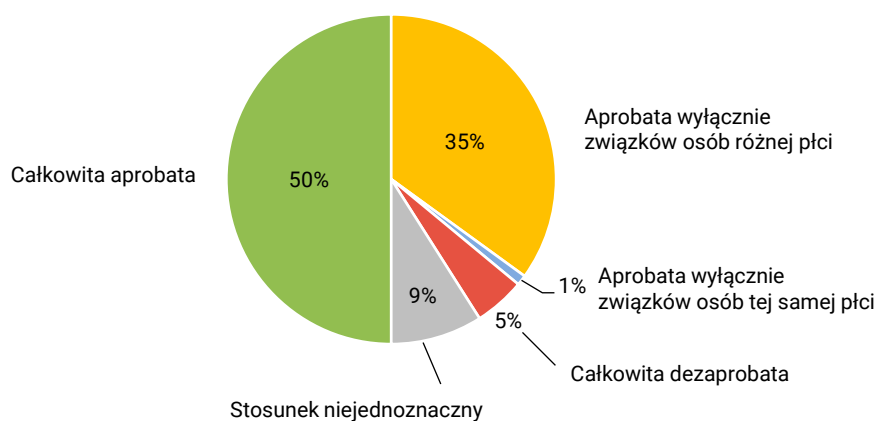
We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 4 do 14 lipca 2024 roku na próbie liczącej 1076 osób (w tym: 61,9% metodą CAPI, 23,0% – CATI i 15,1% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

Łącząc odpowiedzi na oba pytania, stosunek Polaków do związków partnerskich można przedstawić następująco: za ich legalizacją dla wszystkich, niezależnie od płci, jest co drugi badany (50%), a całkowity sprzeciw wyraża co dwudziesty (5%). Ponad jedna trzecia (35%) zaakceptowałaby sformalizowanie związków partnerskich wyłącznie dla par heteroseksualnych, a jeden na stu (1%) – wyłącznie homoseksualnych. Pozostali badani (9%) mają w tej sprawie niejednoznaczne stanowisko, czyli odpowiadając na jedno i/lub drugie pytanie, zadeklarowali brak opinii („trudno powiedzieć”).

CBOS

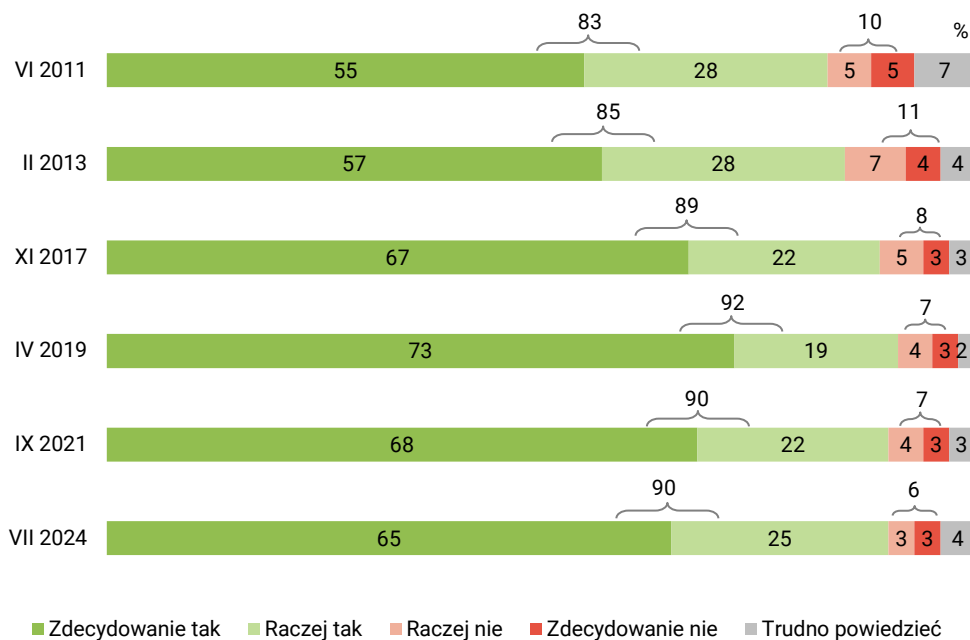
RYS. 2. Stosunek do legalizacji związków partnerskich

O stosunek do związków partnerskich pytamy od 2011 roku. Legalizacja heteroseksualnych związków partnerskich nigdy nie budziła kontrowersji. Najwyższy poziom sprzeciwu, jaki w tej sprawie zarejestrowaliśmy, wynosił 11% (w 2013 roku). Z kolei w przypadku związków par jedнопłciowych we wszystkich wcześniejszych pomiarach przeważał sprzeciw wobec możliwości ich formalizowania, choć warto zauważyć, że w miarę upływu czasu słabł on na rzecz umacniania się aprobaty, która od pierwszego badania na ten temat do teraz w zasadzie się podwoiła. Od poprzedniego pomiaru w 2021 roku odsetek przychylnie nastawionych do legalizacji związków partnerskich osób tej samej płci wzrósł o 9 punktów procentowych, a odsetek wyrażających dezaprobatę zmalał o 6 punktów. Co jednak najistotniejsze, po raz pierwszy w historii naszych badań poparcie przeważa nad sprzeciwem.

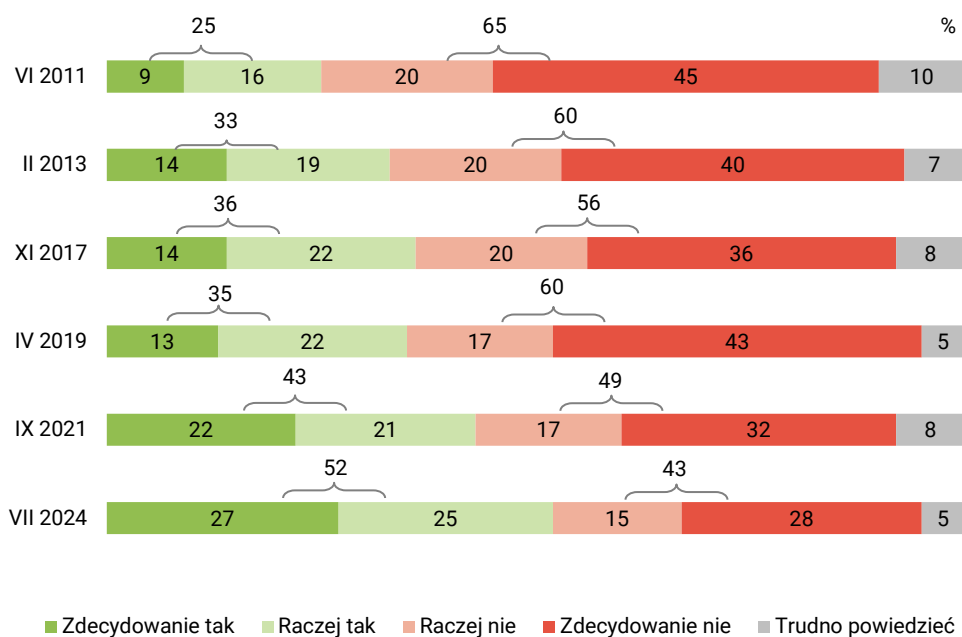
CBOS

RYS. 3. Czy, Pana(i) zdaniem, możliwość zawierania formalnych związków partnerskich powinni mieć kobieta i mężczyzna żyjący wspólnie w związku?

CBOS

RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, możliwość zawierania formalnych związków partnerskich powinni mieć dwie osoby tej samej płci żyjące wspólnie w związku?

Sprzeciw wobec legalizacji heteroseksualnych związków partnerskich jest sporadyczny. Współwystępuje on najbardziej z dużym zaangażowaniem w praktyki religijne, to jest uczestnictwem w nich kilka razy w tygodniu. Ten czynnik wraz z pravicowymi poglądami politycznymi sprzyja również wyraźnie dezaprobowanie legalizacji związków partnerskich osób tej samej płci. Sprzeciw wobec wprowadzenia takiej instytucji dla par jednopłciowych przeważa ponadto wśród mieszkańców wsi, mających wykształcenie podstawowe lub zasadnicze zawodowe, robotników (wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych), rolników i – szerzej – osób pracujących w prywatnych gospodarstwach rolnych, a także uzyskujących niskie dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (od 2000 zł do 2999 zł). Z kolei poziom aprobaty jest wyraźnie wyższy niż przeciętny wśród osób nieangażujących się religijnie, identyfikujących się z lewicą, a także – w mniejszej mierze – z politycznym centrum. Większe niż przeciętne poparcie dla możliwości formalizowania związków partnerskich osób tej samej płci obserwujemy również wśród najmłodszych badanych (18–24 lata), uczniów i studentów oraz mających od 35 do 44 lat, mieszkańców średniej wielkości miast (od 20 000 do 99 999 ludności) i metropolii, posiadających wyższe wykształcenie, kadry kierowniczej i specjalistów, techników i średniego personelu, biernych zawodowo zajmujących się domem i niepracujących zarobkowo z innych powodów, jak również uzyskujących dochody *per capita* wynoszące 3000 zł i więcej. Generalnie bardziej przychylne nastawienie cechuje kobiety niż mężczyźni.

A jak jest w elektoratach? W ogromnej większości pozytywnie nastawieni do legalizacji związków partnerskich osób tej samej płci są zwolennicy ugrupowań rządzących: Lewicy, Koalicji Obywatelskiej i Trzeciej Drogi. Natomiast przeciwnicy przeważają wśród potencjalnych wyborców Konfederacji Wolność i Niepodległość oraz Prawa i Sprawiedliwości.

TABELA 1

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, możliwość zawierania formalnych związków partnerskich powinny mieć dwie osoby tej samej płci żyjące wspólnie w związku?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Lewica*	93	7	0
Koalicja Obywatelska	82	15	2
Trzecia Droga	72	22	6
Prawo i Sprawiedliwość	28	68	5
Konfederacja WiN	27	72	1

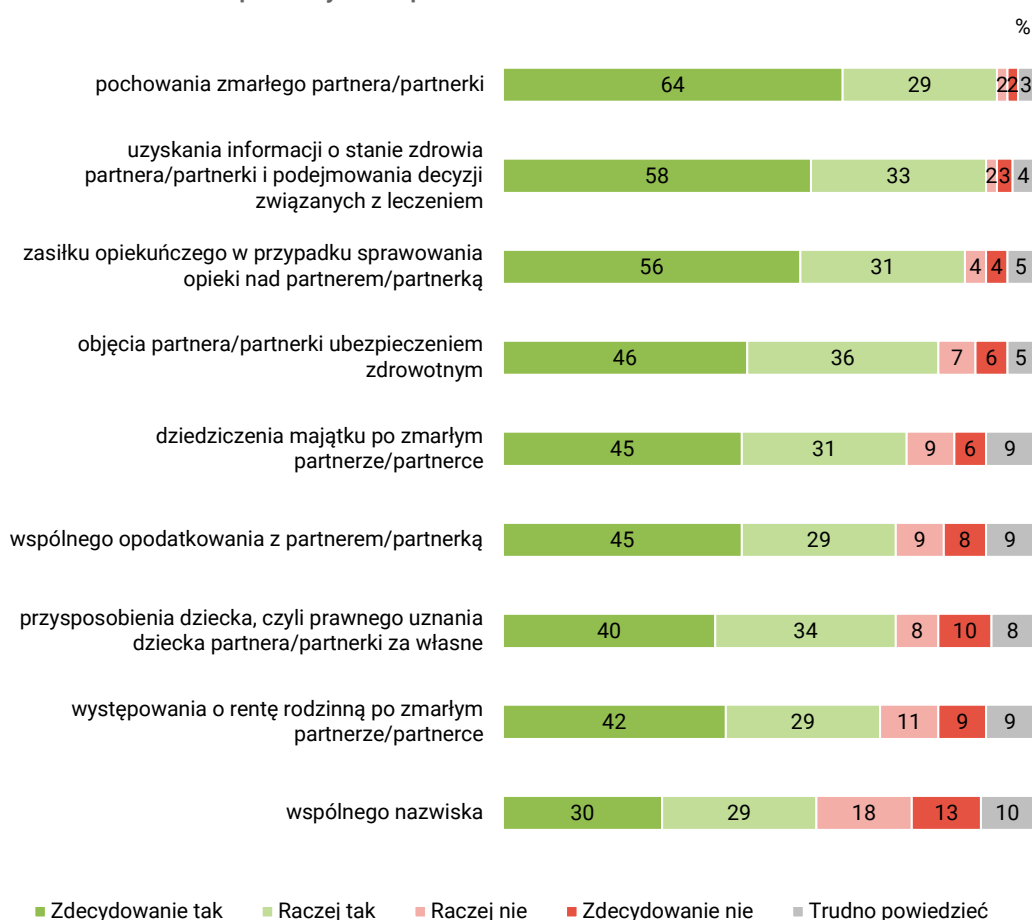
* Uwaga, niewielka liczebność zwolenników tej partii w próbie

Niezależnie od stosunku do legalizacji związków partnerskich badani określali, jakie prawa, ich zdaniem, powinny przysługiwać osobom pozostającym w tego typu relacjach niebędących małżeństwem. Niemal powszechna jest opinia, że powinny oni mieć prawo do decyzji o pochówku zmarłego partnera lub partnerki (93%) oraz uzyskania informacji medycznej i podejmowania decyzji związanych z leczeniem (91%). Zdecydowana większość jest również za tym, aby istniała możliwość pobierania zasiłku opiekuńczego w sytuacji sprawowania opieki nad partnerem lub partnerką (87%), a także objęcia tej osoby ubezpieczeniem zdrowotnym (82%). Około trzech czwartych Polaków

aprobuje w przypadku związków partnerskich możliwość dziedziczenia majątku (76%), wspólnego opodatkowania (74%), a także przysposobienia, czyli prawnego uznania za swoje dziecka partnera lub partnerki (74%). Sprzeciw wobec trzech powyższych uprawnień deklaruje odpowiednio: 15%, 17% i 18% badanych. Nieco mniej osób (71% wobec 20% będących przeciwnego zdania) aprobuje prawo do występowania o rentę rodzinną po zmarłej osobie, z którą było się w związku partnerskim. Co ciekawe, kwestią, do której wprowadzie większość badanych ma przychylny stosunek (59%), ale jednocześnie spotyka się ona z największym oporem (31%), jest przyjęcie wspólnego nazwiska przez osoby będące w tego typu relacji.

CBOS

RYS. 5. Jak Pan(i) sądzi, czy osoby pozostające w stałym związku niebędące małżeństwem powinny mieć prawo do:

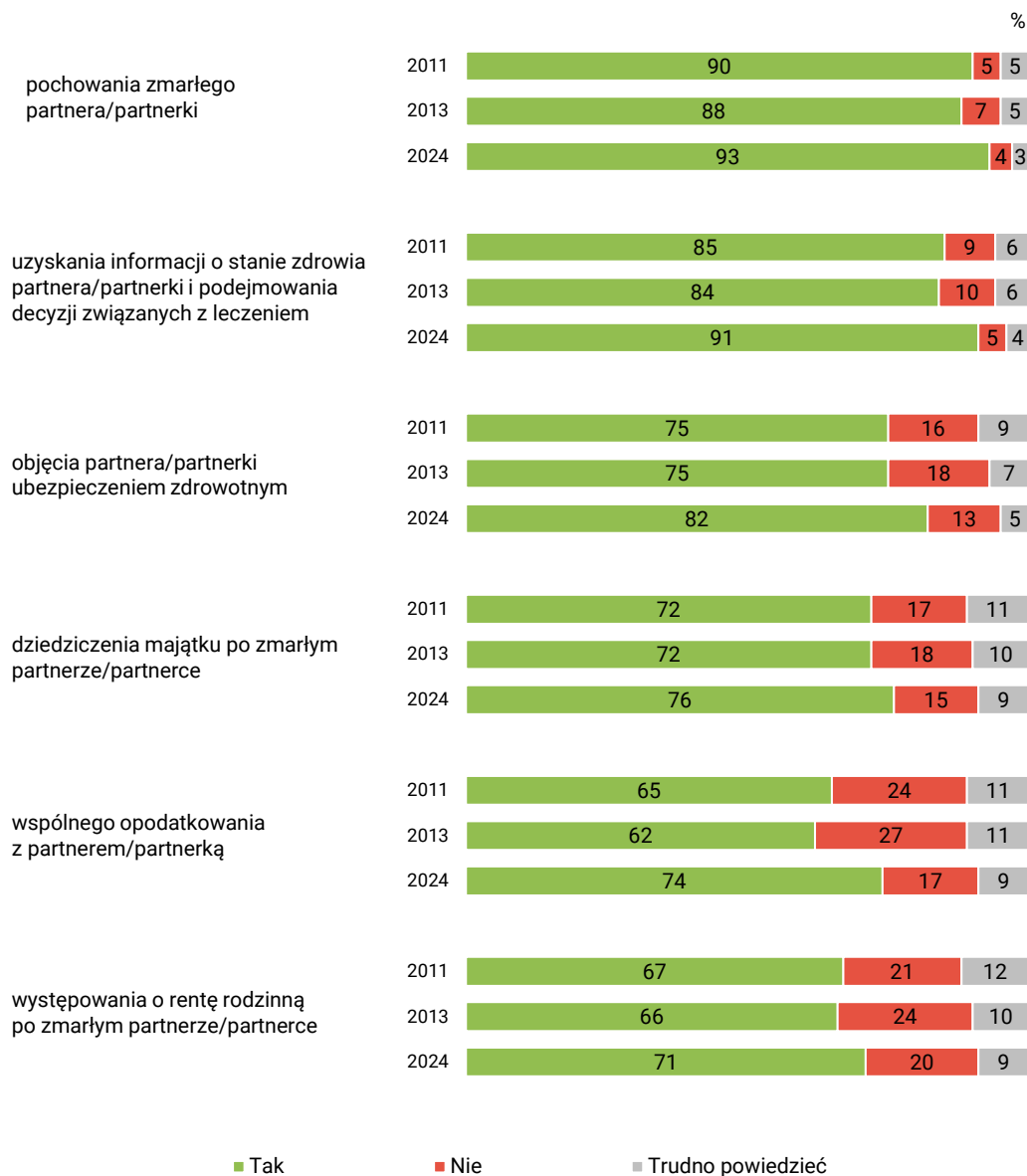

O stosunek do niektórych spośród tych rozwiązań pytaliśmy już wcześniej, w roku 2011 i 2013. Od poprzedniego pomiaru zwiększyła się aprobata wszystkich tych kwestii. W największym stopniu przybyło opowiadających się za możliwością wspólnego opodatkowania (wzrost o 12 punktów procentowych), a w nieco mniejszym: możliwości uzyskania informacji medycznej i podejmowania decyzji o leczeniu (o 7 punktów), objęcia partnera lub partnerki ubezpieczeniem zdrowotnym

(o 7 punktów), decydowania o pochówku (o 5 punktów), pobierania renty po śmierci osoby, z którą było się w takim związku (o 5 punktów), i dziedziczenia po niej majątku (o 4 punkty).

CBOS

RYS. 6. Jak Pan(i) sądzi, czy osoby pozostające w stałym związku niebędące małżeństwem powinny mieć prawo do:

Ujmując to syntetycznie, można powiedzieć, że przeciętny respondent aprobuje siedem spośród dziewięciu rozwiązań (średnia = 7,1). Co najmniej siedem z nich poparłoby 72% badanych, w tym ponad dwie piąte (42%) – wszystkie dziewięć. Z kolei żadnego z nich nie aprobuje czterech na stu badanych (4%). Mimo że można zaobserwować tu istotne statystycznie i podobne do tych, które opisywano wcześniej, zróżnicowania opinii ze względu na płeć (kobiety są bardziej liberalne), wielkość miejscowości (największe różnice są między wsią o metropoliami), statusem materialnym

(gorzej sytuowani są bardziej konserwatywni, a lepiej – bardziej liberalni), to jednak najsilniejsze podziały występują w kwestiach polityczno-światopoglądowych, takich jak poglądy polityczne (lewica *versus* prawica zbliżona pod tym względem do osób bez określonych poglądów), zaangażowanie w praktyki religijne (największe różnice występują między osobami zaangażowanymi w praktyki religijne, zwłaszcza uczestniczącymi w nich kilka razy w tygodniu, a mniej religijnymi i – szczególnie – niepraktykującymi wcale) oraz preferencje partyjne (z największą rezerwą do tych rozwiązań podchodzą zwolennicy PiS, nieco mniej konserwatywni są sympatycy Konfederacji, a najbardziej liberalni – zwolennicy KO i Lewicy oraz – w mniejszej mierze – Trzeciej Drogi).

TABELA 2

		Akceptacja uprawnień osób będących w związkach partnerskich (od 0 do 9)			
		0	1–6	7–9	Średnia
		w procentach			
Ogółem		4	24	72	7,1
Płeć	Mężczyźni	3	30	67	6,9
	Kobiety	5	19	76	7,2
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	30	66	6,7
	Miasto do 19 999	3	22	75	7,2
	20 000 – 99 999	5	20	76	7,3
	100 000 – 499 999	5	22	74	7,1
	500 000 i więcej mieszk.	2	18	81	7,5
Dochody <i>per capita</i>	Do 1999 zł	7	25	68	6,7
	Od 2000 zł do 2999 zł	3	30	67	6,9
	Od 3000 zł do 3999 zł	3	14	83	7,6
	Od 4000 zł do 5999 zł	3	21	77	7,4
	6000 zł i więcej	1	23	76	7,6
Ocena własnych warunków materialnych	Złe	8	25	67	6,7
	Średnie	6	26	68	6,7
	Dobre	3	23	74	7,3
Poglądy polityczne	Lewicowe	0	10	89	8,2
	Centrowe	1	24	75	7,4
	Prawicowe	6	33	61	6,4
	Niesprecyzowane	8	23	69	6,7
Preferencje partyjne	Lewica*	0	9	91	8,4
	KO	0	10	90	8,2
	TD	1	17	81	7,6
	Konfederacja	2	38	60	6,6
	PiS	7	36	58	6,2
Udział w praktykach religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	50	37	5,1
	Raz w tygodniu	4	28	68	6,8
	1–2 razy w miesiącu	3	24	73	7,1
	Kilka razy w roku	3	23	74	7,2
	Wcale	2	15	82	7,8

* Uwaga, niewielka liczebność zwolenników tej partii w próbie

Aprobacie poszczególnych praw dla osób żyjących w stałych związkach niebędących małżeństwem sprzyja przychylny stosunek do legalizacji związków partnerskich. Jest ona bardzo częsta, niekiedy powszechna, wśród osób w pełni popierających związki partnerskie. Wśród badanych, którzy zaakceptowałyby formalizowanie wyłącznie heteroseksualnych związków partnerskich, poparcie dla poszczególnych praw jest mniejsze, jednak we wszystkich przypadkach z wyjątkiem kwestii wspólnego nazwiska wyraźnie przeważa nad sprzeciwem. Z kolei przeciwnicy legalizacji związków partnerskich w większości skłonni byłiby zaakceptować jedynie prawo do decyzji o pochówku oraz w połowie lub prawie połowie – uzyskania informacji medycznej i wpływu na decyzje związane z leczeniem i pobierania zasiłku opiekuńczego w przypadku sprawowania opieki nad osobą, z którą jest się w takim związku.

TABELA 3

Jak Pan(i) sądzi, czy osoby pozostające w stałym związku niebędące małżeństwem powinny mieć prawo do:	Odpowiedzi twierdzące osób, które:			Ogółem
	całkowicie aprobuje związki partnerskie	aprobuje związki partnerskie wyłącznie osób różnej płci	nie aprobuje związków partnerskich	
	w procentach			
– pochowania zmarłego partnera/partnerki	99	94	63	93
– uzyskania informacji o stanie zdrowia partnera/partnerki i podejmowania decyzji związanych z leczeniem	100	91	50	91
– zasiłku opiekuńczego w przypadku sprawowania opieki nad partnerem/partnerką	97	84	47	87
– objęcia partnera/partnerki ubezpieczeniem zdrowotnym	97	75	25	82
– dziedziczenia majątku po zmarłym partnerze/partnerce	90	72	19	76
– wspólnego opodatkowania z partnerem/partnerką	91	64	21	74
– przysposobienia dziecka, czyli prawnego uznania dziecka partnera/partnerki za własne	86	70	26	74
– występowania o rentę rodzinną po zmarłym partnerze/partnerce	85	65	14	71
– wspólnego nazwiska	76	50	18	59

Ze względu na bardzo małą liczebność nie uwzględniono osób, które zadeklarowały, że aprobuje legalizację związków partnerskich wyłącznie osób tej samej płci

Na podstawie powyższych wyników można powiedzieć, że to dobry moment, żeby wprowadzić instytucję związków partnerskich. Cieszy się ona aprobatą przeważającej części opinii publicznej i jeszcze większym poparciem zwolenników rządzącej koalicji, w tym również Trzeciej Drogi. Polacy opowiadają się także za istnieniem udogodnień i zabezpieczeń prawnych dla osób będących w takich związkach na wzór tych, które przysługują małżeństwom.

Opracował

Michał Feliksiak